

Hayat

Hayata, daima hayata.. dünyaya
daha çok hayat katalım!...

Nietzsche

Cilt VI. 1, Kânunuevvel, 1929. Sayı:144

YAZILAR VE YAZANLAR

Kaplıca tedavisi
Ahlak terbiyesi
Ey Aşk
Avrupa mütthit hükümetleri ne demektir?
İktisadi bahisler
Türk ellerinde

G. Ata
Kadri
Enis Behiç
Emil Ludwig
A. Emrullah
İ. Hikmet

Salamambo
Tenkit ve şekilleri
Bir mektup
Ben
Tennison
Hayat ve Neşriyat

Nahit Sırrı
Hikmet Şevki
Aka Gündüz
Sapri Esat
Seniha Sami
...

Musahabe

Kaplıca tedavisi

Büyük Müncinin, uyuşmuş diyarları diriltten yüksek himmeti Yalova'ya da taaluk edince burası - bir peri eli dokunmuş gibi - birkaç gün içinde imaredildi. Bir vakitler İmparatorluk payitahtının yanı başında bir haydut yatağı olan Yalova kaplıcası genç Cümhuriyetin feyzi ile bir sıhhat ve rahat kaynağı oldu.

Yalova'nın ihyası, şüphesiz, memleketimizde yeni bir medeniyet nümunesi olacak ve topraklarımızın başka kısımlarından akan ve her biri muhtelif hassaları haiz olan kaplıcalarımız da Yalova gibi yeni konfor vasıtaları ile teşhiz edilecektir. Bu sayede kaplıca tedavisi, diğer medenî memleketlerde olduğu gibi, biz de dahi fennî şekle girecektir.

*
* *

Kaplıca tedavisi tıp ilminin vaz'ından daha eskidir. Bildiğimiz ilmi hekimlik daha mevcut değilken, hastalara dua ile, telkin ile şifa vermek için tesis edilen tedavi mabetleri ekseriya maden sularının kaynadıkları mevkilerde inşa edilir ve buralara gelen hastalar zahiren ilahların inayetlerinden ümit ettirilir. fakat hakikatte kaplıcaların maddî tesirlerinden istifade ederlerdi,

İlmî hekimlik meydana çıktıktan sonra, daha evvel kaplıcaların hokkabazlığa karıştırılmış olmasından ileri gelse gerek, onlara hiç ehemmiyet verilmemiştir. Bu ihmal asırlarca devam etti. Alim hekimlerin kaplıcalardaki şifa hassalarını düşünmedikleri müddetçe, onlardan rahipler istifade ettiler. Eski müteaddit ilahlı dinin rahipleri gibi, tek ilahlı dinin papasları da te-

sadüf ettikleri hastaları, duyduklarına ve gördüklerine istinaden, muhtelif kaplıcalara gönderirler ve maden sularının tesirlerini ilahın mucizesine atfederek propaganda yaparlardı. Yalnız kaplıcalar civarında sanatlarını icra eden hekimlerden bazıları, mucize düşüncesinden vazze olarak, maden sularının maddî devalar olduğunu anlamışlardır. Fakat bunların müşahedeleri ve sözleri tıp ilmine girmemisti kaplıcalara giden hastalar papaslarının tavsiyelerine itimat, yahut kendi eri gibi hasta olan ve kaplıcalarda şifa bulanlara imtisal ederlerdi.

Nihayet on sekizinci asırda büyük bir hekim, Théophile de Bordeu, ilmi hekimliğin kaplıca tedavisini ihmal etmesi haksız olduğunu anladı; müteaddit tıbbî eserlerle hekimlik almine anlattı. Kendisi zaten tıp ilminde bir sistem sahibi olduğundan sözleri mutteber tutuldu ve kaplıca tedavisi ilme girdi.

Tabiat sanki bu hekimi kaplıca tedavisi usulünün ihyası için yaratmıştı. Doğduğu yer (1772) Fransa da kaplıcaları ile meşhur Pau şehri ile gene meşhur bir kaplıca olan Faux Bonnes arasında bir köydü. Babası Pau şehrinde hekim olduğundan kaplıcalara gelen hastaları tabii olarak teşvik ederdi. Bunun için oğlunun çocukluğu tamamen kaplıcalar aleminde ve onlardan şifa bulan hastaların menkibelerini dinlemekle geçmişti.

Genç Bordeu daha Montpelier Tıp Fakültesi'nde tahsilde iken derslerden öğrendiği müsbet malûmata pek hevesli olduğuna, fakat tıbbın o zamanki nazariyelerine inanmadığına hocaları

dikkat etmişler ve bu gençin bir hekimlikte müceddit olacağına hükmetmişlerdir. Bir tarftan da seçiyesi cenkçi tabiatte olduğundan tıp dersleri ile birlikte meç talimi yapmağı unutmazdı. Bunun faydasını sorunlara karşı: "İlaçla ımla öldüremediklerimi kılıcım ile öldüreceğim," diye latife ederdi. Böyle teceddüt fikrine ve cenkçi bir seciye malik bir adamın muvaffak olacağına şüphe yoktu.

Doktor olunca Paris'e giderek oradan kaplıcaları, onların maddî tesirlerini tıp alemine anlatmağı düşündü. Fakat Babası doktor on sekiz çocuğu arasında en zeki ve kendisine halef olmak üzere en iyi bulduğundan oğlunun tasavvuruna mani oldu. Genç hekim fikrini, o zamanın modasına uyarak, Maden suları hakkında mektuplar isminde bir kitap olarak yazdı; gene mo'aya göre Amsterdam da tabettirdi ve daima usule vyarau zamanın meşhur bir hanımfendisine, kralın tekaüt edilmiş bir gözdesine ithaf eyledi. Bordeu eserinde papasların mucizelere, Meryem ana'nın şefaatine atfettikleri şifaların hakikatte maden sularının maddî tesirlerinden ileri geldiğini fennî izah etmişti; fakat kaplıcaları tanıtmak için meşhur bir kadının hi'aye ine girmek zaruretinden kendi de kurtulamamıştı.

Bu kadar yolunda yazılmış ve neşredilmiş bir kitabın Paris'te derhal şöhrat bulacağı şüphesidi, Paris'te kaplıcalara karşı bir inhimâk uyandı. Hekimler birdenbire meydana çıkan böyle meşhur bir meslekdaşa karşı bigâne kalamıyacıklarından onlarda kitabı metheylediler. Zamanın meşhur

Musahabemsi:

Yapma Çiçekler

Benzigül hanım efendiye cevap:
Muhterem Hanımefendi,

Sizi bu kadar asabî görmemiş-
tim, ilk dafadır ki diken diken olan
sinirlerinizi satır satır okudum. Fikir-
lerinize hak verdim.. hiddetinize,
hayir!

Evet, tavsiyeniz üzerine mağaza,
mağaza dolaştım ve camekân, came-
kân yapma çiçekler gördüm. sordum,
dedilerki:

— Yapma çiçeklere çok rağbet
var, onun için bol bol getiriyoruz.
— Kaç paraya bunlar? Dedim.
— Elli kuruştan Elli liralığına ka-
dar var, dediler.

— Her çeşidinden alıyorlar mı?
dedim.

— Şüphesiz! almasalar getirtir-
miyiz? dediler.

— Bunlar nerenin malıdır? dedim.

— Avrupodan gelir, dediler,

— Yüzde kaç kazasını? dedim

—

Hiç bir şey demediler.

Anladım ki yüzde bin kâr getiri-
yor. Sizde bunu bir dafa tecrübe
etmenizi tavsiye ederim: Avrupa
malı satanlara bir şey için sorunuz:

— Yüzde kaç kazanırsınız?

— Azamî on efendim.

Derlerse, yüzde elliye katiyen
inanınız.

— Eh! şöyle böyle..

Derlerse, kâr yüzde beşyüzdür.
Hele bana olduğu gibi:

—

Sükût ile atlatırlarsa emin olunuz
ki yüzde binden bir pul aşağı de-
ğildir.

Hanımlarımız; özene bezene alıp
takındıkları bu yapma çiçeklerde bu
kadar bir kâr; günde on iki saat
çalışıp kan tere batan beylerinin
cebelerinden harice serpiyorlar.

Bunun (madde ve hamiyet tara-
fından) bahsı çok uzar ve artık
madde ve hamiyet babından mütea-
rifeleri tekrar etmek kendi kendimiz
için ayıp oluyor; yaşı asırlarla sayılan

millî f laketlerden sonra bunları halâ
anlayamadıksa demek olur ki asırlarca
daha anlayamayacağız.

Yapma çiçekler...

Ben bunu kadınlık cephesinden
müşahede etmek isteyorum.

Kadına sahici çiçek yaraşır.

Bir yapma çiçeğe elli lira veren
kadın, onu yirmi beş defa takamaz,
yıpranır gider.

Bir sahici çiçek iki gün dayanır.

Yarım liraya her iki günde bir
alınan sahici çiçek, elli liraya yüz
gün güzellik verir.

Kadın; yaradılıştta ve ezelden gü-
zeldir.

Yapma çiçek, kadını çirkinleştir-
yor.

Kadının çirkinleşmeğe hakkı yok-
tur.

Kadın, tam ayarlı nefisedir.

Yapma çiçekli güzel kadın, kalp
kadındır.

Babanın, biraderin, kocanın kalp
kadınla alâkası olmaz.

Süs ve nakiyaj kadının levazı-
mındandır, fakat yapma çiçek, erkeği
kaybolmuş diş fermejupten daha
kıymetsizdir. Halbuki kadın bir kıymet,
ve süsle makij o kıymetin ornöma-
nıdır. Yapma çiçek bu ornömanda
bir çürük yumurta lekesi yapıyor.

Yapma çiçek, has kadını, yapma-
cık kadına kalbediyor.

Ah Hanımefendi! Siz daha iyi bi-
lirsiniz, dünyada yapmacık kadın ka-
dar feci ve hazin bir manzara var-
mıdır?

Bunlardan birine tesaeüf ettiğim
zaman, yapma çiçek aklıma gelirdi,
şimdi, dündenberi yapma çiçek gö-
rünce yapmacık kadının feci manza-
rası önün de en samimî hislerim bur-
kulu, burkuluveriyor.

Has çiçek güzel kadınla beraber
güzel bebeğinde hatırlatır.

Kadın, has gül gibi, hayatta faydalı
ve kıymetlidir.

Cöğsünün solunda bir folya ve
sağında bir hebek taşıyan Türk kadı-

nı, göğsünün ortasında bir yapma çi-
çek asılı kadınla mukayese edilemez.

Kadın, yapma çiçekle, kadınımsı
oluyor.

Kadınımsı mahlukun önünde mah-
lukluğundan hicap duyarım.

Penceresi dört saksılı kadın ne
nefis kadındır... Her saksıda bir mev-
sim için çiçek yetiştirir.

Allah bir kitabında demişki:

— Biz kadını hayat için ve çiçeği
kadın için faydalı kıldık.

Avrupalı kalp işler fabrikatörleri de
diyorlar ki:

— Biz renkli paçavraları kadın için
ve kadını kesemiz için kârlı kılıyoruz.

Kadına karşı, dünyanın bütün ha-
karetleri bir araya gelse bundan üs-
tün olamaz. Ve "İnsan,, denilen mev-
cut kadına karşı her hakareti reddeder.

Yapma çiçeklerin haysiyetsizliğini
kadının saçından ve korsajından def
etmek için has çiçekleri kadınlara tev-
zi etmelidir;

Hanımefendi! bu tasnifimden sizde
hissenizi alırsanız pek mahzuz olaca-
ğım:

Esmer, zaif kadına fes rengi gül
ve ona yakın çiçekler..

Esmer, endamlı kadına kaysı gülü
ve benzerleri..

Sarışın, zaif kadına fulya, beyaz
gül ve emsali..

Sarışın, endamlı kadına çift yap-
raklı tek manulva ve gibileri..

Kumral, zaif kadına kumlu kırzan-
tcm, açilya ve bu renkler..

Kumral, endamlı kadına beyaz ka-
melya ve beyazı sı çiçekler..

Beyaz, zaif kadına lâle, penbe
sünbül ve yakın cinsler..

Beyaz, endamlı kadına mov leylak,
mavi sünbül ve buna yakınları..

Şişman kadına çiçek istampalı
sıhhi korsa, çiçekli yerlerde yuruyuş
ve çiçekli tabaklarda yemek rejimi..

Gözleri de beraberce-bir gün oldu-
ğu gibi-tasnif idelim mi Hanımefendi?
mesela:

Lâcivert göz için yapraksız me-
nekşe demetli..

Siyah gözlere krem yas-minle ka-
rışık, uçları pembemsi beyaz hanımeli..

Elâ gözler için hercai menekşe,
küpe ve sultan..

Tahrirli gözlere karışık demet .

M hmurlarına inci ve gui.. (gi)

Şehlâlara bir beyaz bir kırmızı
gül, yan yana..

Kızlarımı hatırlatmak isteyorsunuz
Hanımefendi? onları aklımdan çıkar-
madım ki hatırlayım.

Kızlar.. Kızların çiçeğe ihtiyaçları
yoktur efendim.

Kır çiçeklerine gelince..

Kır çiçeklerinin hepsi güzeldir ve
hepsi kadın içindir. Neye yarar ki he-
nüz ser çiçeklerinin zevkini Karadağlı
bağcıvanla, ve kır çiçeklerinin lezzetini
kuzulu koyunlar çıkarıyor. Buda yap-
ma çiçekli kadın kadar feci ve hazin
değil midir Hanımefendi?

Yapma çiçekleri kabare ve trotu-
varın, bedbaht kadınına brakalım: İçin-
de ve etindeki faciayı, nesclerindeki
renklerle temsil etsinler.

İş kadını, ev kadını, büro ve
salon kadını, yeni hayat kadını,
ve hatta bar kadını boykotaja davet
edelim Hanımefendi.

Onlara rica edelimki yapma çiçeğe
boykotaj yapsınlar.

Onlara hatırlatalımki has kadına has
çiçek yakıştır.

Onlara deyelim ki vatan toprağında
yetişen çiçeğin yeri vatan toprağında
doğan kadının göğsüdür.

Yapma çiçekler.. Yapmacık kadın-
ların süslü sefaletlerine numunedir.

Her şeyin mütemadiyen eyisi, göz-
eli ve tatlısı da gına verir, bedii, eyi,
güzel ve tatlı zevklerimizden bir sa-
niye bıkıp berbatlaşmalarını istediği-
miz zamanlar kadının göğsündeki
yapma çiçeklere bakalım.

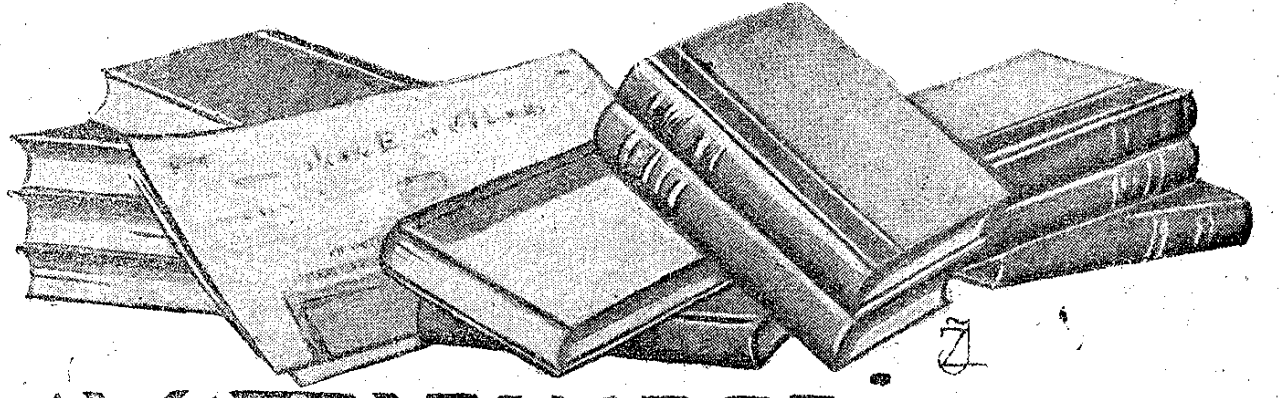
Ve bunu ara sıra yaparsak has
kadının ve has çiçeğin ne olduğunu
daha derinden anlamış oluruz.

V rği veren, masraf eden, Kristal
camekânlar ne talisiz şeylerdir ki güzel
köşelerinde, güzel raflarında yapma
çiçekler teşhir ederler.

O güzel işçi kızlar, ne magdur
kızlardır ki yapma çiçek san'atle ma-
işetlerini temin ederler.

O mağaza sahipleri ne talisiz insan-
lardırki yapma çiçek satarlar.

O fabrika sahipleri ne haneharap
mahluklardır ki has kadını yapma çi-
çeklerle tahkir ederler.

HAYAT NEŞRİYAT

Kahramanlar

Yaşar Nabi Bey, Yedi Meşalenin
genç şairi, eserlerini « Kahramanlar »
ismi altında ve kitap halinde neşretti.
Şair genç, şiirler kuvvetli ve kitap
güzel tabedilmiş. Üç kıymetin yanyana
geldiği karamanlarda göze çarpan
yalnız kitabın ismile içindeki yazılar
arasındaki münasebettir. Kahramanlar-
daki manzumelerde « Tip » ler var,
fakat kapta resmini gördüğümüz on
dördüncü asır şövalyelerine tesadüf
etmek güç.

Eser dört kısma ayrılmış: Ben, Sen,
Onlar, ve saire... Kısımları birbirinden
ayıran bariz bir fark görülmemekle
beraber hepsinde bir muvafakiyet
arkadaşlığı var. Yaşar Nadi Bey, ese-
rinde, çok genç bir yaşta kemale
ermiş bir rukun safhalarını gösteriyor.
Yakında daha esaslı tahlil edeceğimiz
Kahramanlarla san'at çölü, bir vaka
kazanmıştır.

Sıhhiye Mecmuası

Sıhhat ve İctimai muavenet Ve-
kâleti tarafından neşredilen Sıhhiye
mecmuasının 25 inci sayısı, resmî ve
gayri resmî kısımlarla çıktı. Resmî
kısımını kanunlar, tamimler, istatistik-
ler, tayin haberleri teşkil ediyor Sıh-
hiye mecmuasının gayri resmî kısmı
ise yeni tababetin alâkadar olduğu
mühim bahislere temas ediyor. Server

Ve o aile reisleri ne dalgın zaval-
lılardır ki aziz kadınlarının temiz gö-
ğüslerindeki yapma çiçeklere tahammül
ederler.

Fakat biz, Hanımefendi, azmimiz-
den e birliği ile dönmeyelim, kadını
yapma çiçek boykotajına davet edelimde
yapma çiçekler ruh tereddisine de
müessir olamasınlar

Ömrünüzde yapma çiçeğe temas
etmemiş elinizi hürmetle öperim Ha-
nımefendi.

Aka Cündüz

Kâmil Beyin « Vereme karşı anti
alfa aşısı », Türk doktorluğunu alâ-
kadar edecek değerli bir yazıdır. Te-
neffüs cihazı, Şaşılık, viladi frengi,
Daülfil hakkındaki makalelerle, yeni
cihan neşriyatını takibe imkân bula-
mıyan meslek adamlarına kıymetli ma-
lûmat veriliyor. Sıhhiye mecmuasını,
büyük bir boşluğu işgal ettiğinden,
tebrik eder ve memleketin sıhhi mes-
uliyetini daruhde eden doktorlarımıza
ehemmiyetle tavsiye ederiz.

Azerî Türk

Azerbaycan milliyetçileri tarafından
neşredilen Azerî Türk'ün 28-29 uncu
sayısı çıkmıştır. Bir gaye mecmuası
olan Azerî Türk'ün yazılarını ancak
bir gayeci gözü ile tetkik etmek lâ-
zımdır. Bu yazılar için verilecek ha-
kiki kıymet o zaman meydana çıkar.
Azerî Türk, san'atı değil, fakat daha
hayatî bir şeye âşık olanların eseridir,
ve bunun için en doğru sözü aynı
idealin aşıkları söyleyebilir.

Mecmua ve gazeteler

İstanbuldan İctihat ve Uyanış
mecmularının son sayıları geldi. Tev-
fik Fikret'in artık herkeste bir kanaat
haline gelen şahsiyeti hakkında mu-
halif fikirler ileri süren makale
« Göl gicesi, Şai'rin ruhunda ser-
enad, mektub, İctihat » gibi. imla
hataları kadar dikkati celbetmiyor.
Bunlar, mürettip hatası olmamak
itibarı ile, daha çok nazara çarpar.

Uyanış, magazin bir mecmua ha-
linde, Serveti Fünunun eski edebiyat-
sız devirlerini hatırlatıyor. Güzel bir
yazı, oradaki resim ve havadis ka-
rışıklığı içinde, kendini gösteremi-
yor. Fakat bu kendini gösteremeyiş
yalnız resmin ve havadisın muzipliği-
midir, değilmidir? Bu düşünülecek bir
meseledir.

Mes'ul Müdürü Faruk Nafiz